

Анализ, представящ гледната точка на гражданско общество - бизнес, НПО, граждани относно възможностите им за участие в процеса по формулиране и прилагане на политиките, касаещи дарителството

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Увод
2. Методи на работа при разработването на анализа
3. Контекст на разработката и нормативна уредба
4. Примери за гледната точка на гражданско общество в България - бизнес, НПО, граждани относно възможностите им за участие в процеса по формулиране и прилагане на политиките, касаещи дарителството; изводи
5. Заключение

1. Увод

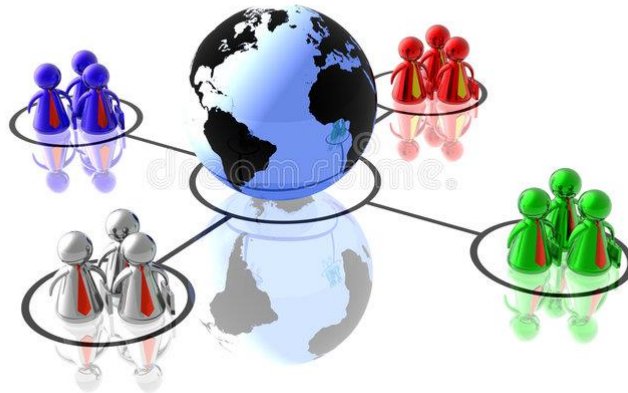
Настоящата разработка е във връзка с изпълнение на Дейност 1 „Извършване на проучвания на добри практики и иновативни решения, свързани с подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство в сферата на дарителството” по проект „Гражданско участие за по-добра социално-икономическа среда”, Оперативна програма „Добро управление”.

Целта на проекта е да акцентира върху повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики, свързани с дарителството - една изключително важна тема, а в същото време - често пренебрегвана. Както е отбелязано в проекта - дарителството в България е с богата история през миналите векове, а в наше време е позабравено. Гражданското участие е неизменна част от определянето на приоритетите за развитие на страната в различни обществени сфери, от вземането на решения и провеждането на политики, имащи за цел да отговорят на важни обществени потребности - нещо, което преди се е случвало активно в сферата на дарителството и чрез него. Има много добри съвременни механизми за активно гражданско участие и прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на държавното управление в помощ на дарителските традиции.

Настоящият проект вече реализира редица дейности за идентифициране, анализиране и адаптиране за сегашната действителност и планира да приложи пилотно интересна практика с цел информиране за възможностите и мотивиране на последователи. За всички заинтересовани страни е явно, че има проблеми в сферата на обществените консултации и активното публикуване на информация от страна на държавните институции, както и разбиране за важността на дарителството и затова, считаме, че държавата следва да развива и използва паралелно различни форми и инструменти за включване на граждани и техни организации при формиране на политики и вземане на решения, особено когато се касае за дарения в полза на общността. Такива нови форми и инструменти, които да насърчат граждани и техни организации при формиране на политики и вземане на решения в сферата на дарителството целим да идентифицираме и популяризираме.

2. Методи на работа при разработването на анализа

Настоящото изследване прави обзор на съществуващите нормативни рамки и нагласи за дарителството на ниво политика и партньорство между отделните сектори – НПО, активно гражданство, бизнес и администрации.

Основа за разработването са както стандартни методи за събиране на данни, вкл. онлайн, така и адаптиране на методологиите, използвани от редица други организации при направата на анализи на дарителски политики. В края на разработката са направени изводи и база за препоръки за подобряването на средата за влиянието върху политиките, касаещи дарителството.

Водещи принципи, които са спазвани при разработването на документа:

1. **Достъпност:** Анализът се фокусира върху разбираеми и достъпни твърдения и наблюдения
2. **Обективност:** До колкото е възможно са представени твърдения, които са формулирани ясно и разбираемо, така че четящите да не изпитват затруднение. Информацията не е подвеждаща и до колкото е възможно е изчистена от възможни сугестивни елементи.
3. **Адаптивност:** Анализирането на сферата не е статичен инструмент, а може да бъде обект на постъпателно развитие и очаквано, на база придобит опит, следва да се усъвършенства във времето. В бъдеще на база на анализа ще се разработват още по-конкретни документи, които могат да дадат конкретни насоки за развитие на сектора.

За нуждите на изготвянето на настоящия анализ, бе събрана и анализирана информация. Методите за събиране на информация включваха:

1. Интернет проучване за нагласите на граждани, бизнес и НПО по отношението участието им в политиките за дарителство
2. Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи на областни и общински администрации (като стратегии, дългосрочни програми и планове за развитие, годишни доклади и др.);
3. Систематизиране и обобщаване на статистически и документални данни;
4. Събиране на допълнителна информация – чрез допитване до представители на НПО, бизнес, граждани и администрации

3. Контекст на разработката и нормативна уредба

Статуквото към момента от гледна точка на нормативна база и възможностите за подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство в сферата на дарителството е незадоволително. Реализирани са множество инициативи, направени са много подобрения в нормативната база, но закон за дарителството няма.

Законодателството дава възможност на лицата, направили дарения, да облекчат данъчното си задължение, като намалят облагаемата данъчната основа с размера на дарението. Не всички дарения, обаче, водят до облекчение. Освен това има определен лимит, до който може да бъде данъчното облекчение. Данъчните облекчения за юридически лица са изброени в чл. 31 от ЗКПО, аналогични разпоредби са предвидени в чл. 22 от ЗДДФЛ.

Предвидените лимити за размера на признатите разходи се определят спрямо дейността на приемащото дарението лице, в процент от счетоводната печалба за юридическите лица и в процент от сбора на облагаемите данъчни основи за физическите лица. С това законодателят цели стимулиране на данъчно задължените лица, по свое желание да финансират различни дейности свързани с образование, здравеопазване, култура и други социално-икономически дейности. Водещо изискване за юридическите лица е да имат положителен счетоводен резултат, т.е. да са на счетоводна печалба. В случай, че са на счетоводна загуба, губят възможността да се възползват от данъчно облекчение във връзка с направено дарение.

Важна нормативно ограничение е, че стойността на данъчното облекчение, не може да превишава от 65 на сто от счетоводната печалба за юридическите лица и облагаемата данъчна основа за физическите лица.

Категоризирането на получателите на дарението е аналогично за юридическите и физическите лица, като различните категории позволяват различен максимален размер на облекчение.

С измененията и допълненията в Закона за данъците върху доходите на физическите лица бяха извършени няколко промени, които биха могли да се обособят в три основни групи. Първата група промени се отнася до смяната на режима на прогресивното данъчно облагане на доходите на физическите лица с единна пропорционална ставка. За разлика от стария режим, при пропорционалното данъчно облагане данъчната ставка е еднаква за всички данъкоплатци и не зависи от размера на дохода. Втората група промени е свързана с промяна в характеристиката на патентния данък, който от републикански стана местен данък. А третата група промени, т.нар. други промени, се наложи във връзка с възникнали в практиката проблеми при прилагането на разпоредбите на закона и еднаквото им прилагане.

По отношение на данъчните облекчения и по-специално - данъчните облекчения за дарения, от които могат да се възползват физическите лица, първоначално преди години със законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ), поради въвеждането на плоския данък, беше предложено отпадане на данъчните облекчения за дарения. Впоследствие, в хода на обсъждане на законопроекта, беше решено тези облекчения да се запазят, като текстът на разпоредбата беше прецизиран. Това беше важен момент за даренията и възможността за гражданското общество да се запази стимула за дарение – а именно държавата да зяви подкрепата си като даде данъчно облекчение при даряване.

Както знаем, сумата на годишните данъчни основи се намалява с направени през годината дарения, като допустимият процент за тези облекчения е различен и зависи от това в чия полза е направено съответното дарение. С до 50 на сто от положителния счетоводен финансов резултат (счетоводната печалба) на юридически лица и с до 50 на сто от облагаемите данъчни основи на физически лица, се признават разходите за дарения направени в полза на Център "Фонд за лечение на деца" и Център за асистирана репродукция.

С до 15 на сто от положителния счетоводен финансов резултат (счетоводната печалба) на юридически лица и с до 15 на сто от облагаемите данъчни основи за физически лица, се признава безвъзмездно предоставената помощ при условията и по реда на Закона за меценатството.

В пълен размер се признават разходите на юридически лица за дарения на компютри и периферни устройства за тях, които са произведени до една година преди датата на дарението, направени в полза на български училища, включително висши училища.

Най-голямата група обхваща направените дарения в полза на различни институции, като облекчението е размера на направените дарения до 10/5 на сто. С до 10 на сто от положителния счетоводен финансов резултат (счетоводната печалба) на юридически лица и с до 5 на сто от облагаемите основи на физически лица, се признават разходите за дарения направени в полза на:

- ✓ здравни и лечебни заведения;
- ✓ институции за предоставяне на социални услуги и специализирани институции за грижа, подпомагане и отглеждане на деца;
- ✓ детски ясли, детски градини, училища, висши училища или академии;
- ✓ бюджетни предприятия по смисъла на Закона за счетоводството;
- ✓ регистрирани в страната вероизповедания;
- ✓ специализирани предприятия или кооперации на хора с увреждания; хора с увреждания, както и за технически помощни средства за тях;
- ✓ лица, пострадали при бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия, или на семействата им;
- ✓ Българския Червен кръст;
- ✓ социално слаби лица;
- ✓ деца с увреждания или без родители;
- ✓ културни институти или за целите на културния, образователния или научния обмен по международен договор, по който Република България е страна;

- ✓ юридически лица с нестопанска цел със статут в обществена полза, с изключение на организации, подпомагащи културата по смисъла на Закона за меценатството;
- ✓ Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници";
- ✓ комуни за лечение на наркозависими, както и на наркозависими лица за тяхното лечение;
- ✓ детския фонд на Организацията на обединените нации (УНИЦЕФ).

Следва да се има предвид, че законът налага ограничение за общия размер на данъчното облекчение за дарения. Този размер не може да превишава 65 на сто от сумата на годишните данъчни основи.

Данъчното облекчение за дарения се ползва с подаване на годишната данъчна декларация по чл. 50 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, към която трябва да бъдат приложени копия от документите, удостоверяващи, че дареното лице е от изброените в закона и че предметът на дарението е получен.

Даренията се признават и в случай, че са направени в полза на идентични на изброените институции, намиращи се в държава членка на Европейския съюз или страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство. В този случай, лицето направило дарението трябва да притежава официален легализиран документ удостоверяващ статута на получателя на дарението, издаден или заверен от компетентен орган на съответната чужда държава, както и неговия превод на български език, извършен от заклет преводач.

От данъчното облекчение за дарения може да се възползват както българските юридически лица, формиращи данъчен финансов резултат и дължащи корпоративен данък по общия ред, така и чуждестранни юридически лица с място на стопанска дейност в България, които формират данъчна печалба по реда на ЗКПО, както и всички физически лица.

Не всички, обаче, познават нормативните възможности и често дарители не ползват никакви облекчения.

За да документират направените дарения и да се възползват от правото си на данъчно облекчение, с подаване на годишна данъчна декларация задължените лица, следва да представят и:

- ✓ копие на документ, удостоверяващ, че дареното лице е от изброените в закона, за които може да се ползва данъчното облекчение за дарения
- ✓ копие на документ, удостоверяващ че предметът на дарението е получен
- ✓ официален легализиран документ, удостоверяващ статута на получателя на дарението, издаден или заверен от компетентен орган на съответната чужда държава и неговият превод на български език, извършен от заклет преводач - когато дарението е в полза на идентични или сходни лица, установени в друга държава членка на Европейския съюз или държава страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

Дори в самите данъчни декларации изрично е записан текста, уточняващ условията на данъчно облекчение за дарения по чл. 22 от ЗДДФЛ Сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 от ЗДДФЛ се намалява с направени през годината дарения, както следва:

- до 5 на сто, за дарения с код 01;
- до 15 на сто за дарения за културата с код 02;
- до 50 на сто, за дарения в полза на Национална здравноосигурителна каса - за дейности във връзка с лечението на деца, финансирани с трансфери от бюджета на Министерството на здравеопазването и/или Център за асистирана репродукция с код 03.

Интересен е момента с допускането на не-парични дарения - ако даренията са в натура, нормативната уредба допуска приспадане на покупната цена на дарените предмети (ако са купувани до 3 месеца преди датата на дарението) или тяхната пазарна цена.

Важно е да се има предвид, че всички изброени данъчни облекчения не биха могли да се приложат, ако към момента на подаване на данъчната декларация лицето – ФЛ или ЮЛ има публични задължения, подлежащи на принудително изпълнение.

Организациите, които разчитат на набирането на дарения доста ясно и отчетливо обясняват на потенциалните си дарители възможностите за данъчни облекчения – например – на сайта на Български червен кръст - https://www.redcross.bg/help_us/how_to_help/donation_pay

В България дарителството има дълга история и много значими постижения и символи на историческото минало са постигнати благодарение на дарителството.

Последните години се насърчава изключително много дарителството от страна на активните граждански организации. Все още подкрепата от гледна точка на нормативната база изостава.

Въпреки това, общо 100 млн. лв. са дарени в страната през 2018 г., показва годишното проучване на Български дарителски форум. С 54,8 млн. лв. или 55% от общите дарени средства фондациите са най-големите дарители в България и през 2018 г. Тази тенденция е стабилна през последните пет години. Доста по-назад са компаниите с 36,6 млн. лв., инвестирани в общественозначими каузи. Малко над 8,3 млн. лв. са дарили през 2018 физически лица. Това показва годишният анализ на Български дарителски форум (БДФ) – мрежата на големите корпоративни и неправителствени донори в нашата страна. Той се основава на данни от Националната агенция за приходите и проучване на “Алфа Рисърч” по поръчка на БДФ. Документът отразява и резултатите от допитване сред общността на дарителите в страната.

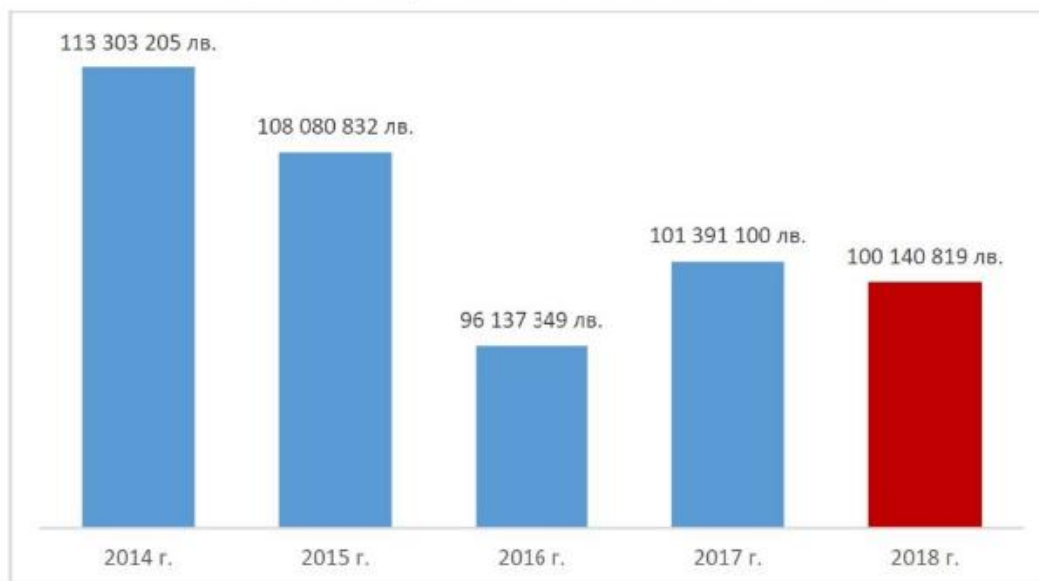
Българското законодателство дава възможност на физически и юридически лица, направили дарения, да облекчат данъчното си задължение, но не това е водещ мотив за даренията на политиците и бизнеса, смята икономистът Петър Ганев от Института за пазарна икономика. Според него в условията на пандемията, когато е видимо къде е недостигът на средства, а именно в здравеопазването, трудно може да има голямо изкривяване на икономическата среда от даренията.

Общо 100 140 819 лв. са дарените средства в България през 2018 г. Тази сума е с 1,25 млн. лв. по-малка от даренията през 2017 г.

И неправителствените организации, и компаниите по традиция инвестират най-много в образование и наука – съответно 22% и 24% от направените от тях дарения. Важни за фондациите са също екологията, социалната сфера, културата и изкуството, човешките права. При бизнеса социалните каузи се нареждат на второ място, приоритетни са също околната среда и подкрепата за местните общности.

Общ обем на даренията за последните 5 години

Източник: БДФ

Поради своята независимост и възможността за своевременно и гъвкаво вземане на решения фондациите-донори работят по най-належащите обществени проблеми и играят важна роля като двигател на иновациите и защитата на човешките права. Извън публичните финансиращи механизми те остават основен финансов източник за гражданските организации и неформалните местни групи, които повишават качеството на живот в населените места и застъпват интересите на различни уязвими групи.

Фондация „Америка за България“ продължава да е най-големият дарител в страната с 33 663 345 лв. през 2018 г. Паралелно с това през миналата 2019 година се наблюдава плавно оттегляне на финансиращите международни фондации от България.

Ръстът от 12% на корпоративните дарения през 2017 г. и добрите икономически показатели за страната през последните две години не доведоха до очакваното увеличение на обема дарени средства от бизнеса през 2018 г. Напротив – наблюдава се лек спад от 4%, вероятно заради прогнозите за приближаваща рецесия. През миналата година корпоративните дарения запазиха своя „предпазлив“ характер – компаниите продължиха да подкрепят каузи, които не предизвикват обществен спор за смисъла им, запазени са дългосрочните партньорства с неправителствени организации.

Проучванията и анализите на БДФ в последните години показват непроменено положително отношение на българите към дарителството, но и леко отстъпление в неговата практическа реализация. Национално представителното проучване за последната година регистрира спад в дарителската активност на българските граждани в няколко посоки:

- ** намалява броят на индивидуалните дарители на пари, нараства дялът на дарявалите вещи, стоки или труд;
- ** остава силно ограничен дялът на декларираните финансовите си дарения с цел ползване на данъчни облекчения;
- ** продължава практиката да се дарява инцидентно, като реакция на вече възникнали проблеми.

Сред най-често ползваните начини за даряване се открояват даренията в кутия, закупуването на стоки, чрез които се набират средства за определена кауза, полагането на доброволен труд. SMS даренията все още са много популярни, но вече трета поредна година регистрират съществен спад в предпочитанията. Като основни проблеми при извършването на дарения хората открояват липсата на информация какво се случва с набраните средства и помощи.

Един от моделите в България, насърчаващ развитието на дарителството е обществената фондация или т.нар. обществен дарителски фонд. Първите са създадени в България през 2002г. Според статия за дарителството и обществените фондации, публикувана на сайта на ФРГИ в България се говори за дарителство често, и то - когато се опитваме да запълваме дупки в една или друга сфера, най-често здравна или социална. Коледа е времето, в което най-много се говори за дарителство. Това, за което не се говори, е как един дарител избира каузата, за която да дари. Според същата статия, характерно за хората, които даряват, е да смятат, че те най-добре знаят къде да насочат даренията си. А в страните с развита филантропия дарителството се планира с помощта на професионални консултанти - обикновено това са служителите на фондацииите, които разпределят дарителските средства. У нас дарителите все още нямат разбиране за това къде свършва ангажиментът на държавата и къде започва ролята на дарителството; твърде често се преувеличават възможностите на дарителските ресурси да решават мащабни проблеми. Данъчните преференции създават дискриминация между дарителските каузи и поставят в привилегировано положение дарения към държавата. Имаме три нива на данъчни облекчения - 10% за НПО, регистрирани в обществена полза, 15% за дарения за култура и 50% за трите държавни фонда - за трансплантации, за ин витро и за лечение на деца. Не на последно място, дарителите не си дават сметка дали подкрепят "развитието" и помагат за решаването на даден проблем по нов начин, или съдействат за запазване на статуквото. Авторите - Илияна Николова, Моника Писанкънева, Фондация Работилница за граждански инициативи определят като интересен модел на дарителство чрез професионален посредник именно моделът на т.нар. обществена фондация или фондация на общността (community foundation). Този модел възниква в САЩ през 20-те години на XX век, но се разпространява масово в периода на икономически растеж през 60-те. Характерно за него е, че обединява средствата на много дарители, за разлика от частната фондация, която се създава от един дарител. Също така обществената фондация работи за определена географска общност и финансира проекти, които са важни за гражданите на съответната общност. В края на XX век моделът на обществената фондация бързо се разпространява в глобален план и днес работят около 1500 обществени фондации в 52 страни. От тях към 400 са в рамките на Европа. У нас обществени фондации бяха

създадени с подкрепата на Американската агенция за международно развитие през 2002 и оттогава моделът се разпространи в няколко малки и средни по големина общини: Благоевград, Габрово, Лом, Пазарджик, Стара Загора, Тутракан, Чепеларе и Ямбол. През последната година инициативни групи за създаване на нови обществени фондации се формираха във Варна, Видин, Димитровград, Русе, Смолян и София, което показва, че интересът към този модел на филантропия се увеличава и се пренася към по-големите градове. Основната полза от работата на обществените фондации е, че организират местните дарители и координират усилията им. Помагат на дарителите да изберат къде да инвестират своите благотворителни средства, съобразно идентифицирани нужди и налични възможности за решаване на проблеми. Освен това обществените фондации правят местното дарителство по-ефективно. В статията се казва, че за шест години изброените по-горе 8 обществени фондации в България са финансирали 374 проекта за над 5 млн. лв., в подкрепа на повече от 700 000 души. Повечето проекти, финансирани от обществените фондации в България, имат конкретен и измерим резултат: създават нови възможности за развитие в сферата на образованието, социалните услуги, опазването на културното наследство или на околната среда. Допълват, но не дублират това, което вече се прави от държавата и общините. Фондация работилница за граждански инициативи" работи от 2001 г. за развитие на местната филантропия и на корпоративната социална отговорност. От 2009 г. фондацията подкрепя развитието на обществените фондации у нас.

Като основни проблеми се очертават:

- Твърде малко са нецелевите дарения или даренията с по-широка цел, които дават реална свобода на фондацииите да избират иновативни проекти на конкурсна основа.
- Повечето дарители не са съгласни да отделят процент от дарението си за покриване на административни нужди на фондацията посредник. Ако искаме в България да има ефективно и стратегическо местно дарителство, тези ограничения постепенно трябва да бъдат преодоляни.

Моделът Дарителски кръг се разпространява в България от Фондация „Работилница за граждански инициативи“ от май 2012 г. и е вдъхновен от опита на Финансиращата мрежа във Великобритания The Funding Network, UK, която от 2002 година насам обединява индивидуални дарители за финансиране на проекти за социална промяна.

Изключително интересен модел с голям потенциал за развитие.

- **Български център по нестопанско право** -
<http://bcnl.org/projects/category/tekushti-proekti.html>

Фондация „Америка за България“ е дългогодишен стратегически партньор на Български център за нестопанско право, споделяйки общото виждане, че гражданските организации са съществен елемент от всяко независимо и проспериращо гражданско общество. Заедно с „Америка за България“ през годините се развиват редица програми в подкрепа на гражданския сектор в България:

- Подобряване и развитие на благоприятна среда за работа на гражданските организации;
- Изграждане на умения на гражданските организации за финансова устойчивост, предприемачество, добро управление и организационно развитие;
- Ангажиране на обществото в програми и кампании на гражданските организации.

Съгласно публикуваната информация на сайта на БЦНП за периода 2016 – 2019 г.:

- ✓ 1873 граждански организации са получили подкрепа от БЦНП под формата на консултации, обучения и пр.
- ✓ Повече от 400 събития с над 8300 участници са организирани или домакинствани в Къщата на гражданските организации
- ✓ 182 000 лв. са инвестирани в гражданските организации, ангажирани с привличането на независими източници на финансиране – фондонабиране и предприемачество

- ✓ Почти 500 000 лв. приходи, реализирани от гражданските организации, получили подкрепа
- ✓ Две от основните програми са развити благодарение на доверието и подкрепата на фондация „Америка за България“: Лятното училище за НПО и програмата „Предприемачество за нестопански организации“. За 10г са обучени повече от 160 нови лидери в гражданския сектор и помогнахме на организациите да станат по-устойчиви.

Видно е, че става въпрос за широкомащабна дейност с реални резултати и сериозно влияние върху гражданския сектор и потенциала за развитие. Развити и подкрепени са редица модели директно или индиректно свързани с дарителството и обединяването на различните сектори.

- **Институт Отворено общество – София** - неправителствена организация за осъществяване на дейност в обществена полза, която отстоява ценностите на отвореното общество в България и подпомага интеграцията на страната към Европейския съюз. Институтът е учреден през 1990 година с дарение от г-н Джордж Сорос.

Институт Отворено общество – София има множество програми и проекти - https://osis.bg/?page_id=226

Организацията насърчава, развива и поддържа ценностите, нагласите и практиките на отвореното общество в България. Подпомага демократизацията във всички сфери на общественно-политическия живот в процеса на изграждане на механизмите и структурите на гражданското общество. Според информацията на сайта фокусът и още върху това да:

- ✓ Работи за разширяването и гарантирането на неприкосновеността на гражданските свободи и за спазването на основните човешки права.
- ✓ Подпомага укрепването на институциите на гражданския сектор.
- ✓ Работи за засилване на гражданското участие и защитата на общественения интерес при формирането на публични политики.

- ✓ Стимулира разгръщането на публичния дебат по ключови за България проблеми.
  - ✓ Подпомага интеграцията на България в Европейския съюз и работи за укрепване на регионалното сътрудничество
- Една от мащабните програми на организацията беше Програмата за подкрепа на НПО в България. За финансовия период 2009-2014 г. тя приключи на 30 април 2017 г. Между 2012 – 2016 г. Програмата подкрепи 454 инициативи. Те бяха реализирани от 387 неправителствени организации. Общият брой на организациите, работили в партньорство е 618, като сред тях имаше държавни институции и общини, бизнес организации, университети и училища. За същия период бяха подкрепени и 53 двустранни инициативи със страните донори (Исландия, Лихтенщайн и Норвегия).

Основаната цел на програмата за подкрепа на НПО в България беше развитието на гражданското общество и повишаването на приноса му за социалната справедливост, демокрацията и устойчивото развитие. Част от подкрепените организации бяха в сферата на дарителските инициативи и по този начин се подпомогна развитието на дарителството и устойчивите практики в сферата.

- **Български дарителски форум** - <https://www.dfbulgaria.org/>,
<https://www.dfbulgaria.org/category/proekti-i-iniciativi/>

БДФ е членска организация, която представлява и подпомага големите дарители в България. Форумът обединява благотворителни фондации и социално отговорни компании, които подкрепят каузи в сферата на социалните дейности, екологията, културно-историческото наследство, образованието, зачитане на човешките права и здравеопазването.

Дейността на организацията за подкрепа на дарителството е мащабна, от месец ноември 2019 г. в рамките на 18 месеца Български дарителски форум работи и по проект „Дарителство за промяна“.

Проектът се изпълнява с финансова подкрепа в размер на 105 000 EUR, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

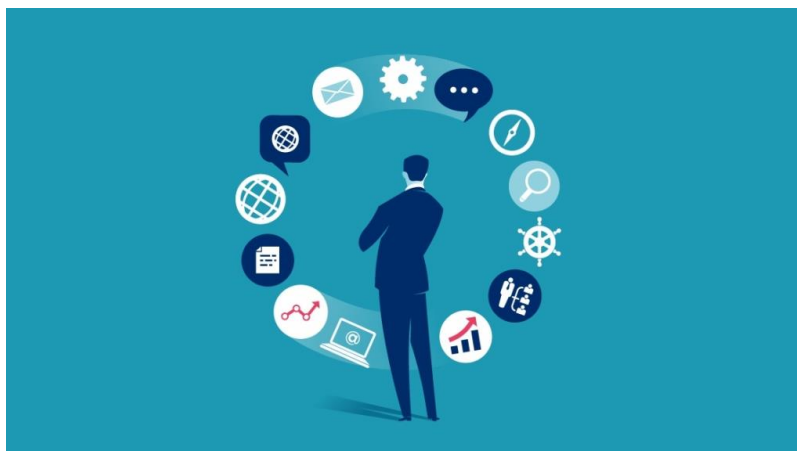

Основната цел на проекта е изграждане на капацитет на гражданските организации за нови и устойчиви партньорства с бизнеса и институциите. Подходът е основан на убеждението, че дарителството е форма на взаимодействие и споделяне на ценности, принципи и отговорност за постигане на желана промяна. Чрез проекта БДФ ще работи за изграждане на разбиране в НПО, бизнес и институции, че дарителството не е самоцел, а механизъм на взаимодействие, споделяне на ценности, цели, подходи, ресурси и отговорност.

Акцент в планираните дейности е менторска програма за избрани български НПО, чрез която БДФ ще предостави експертна подкрепа за гражданските организации да развият умения за нови партньорства с бизнеса и институциите, както и да популяризират по-добре резултатите от работата си. Така проектът ще допринесе за повишаване на доверието към НПО и постигане на повече финансова независимост. Бизнес партньорите ще преосмислят социалноотговорните си стратегии и ще оптимизират дарителските си инвестиции. Повече институции на национални и местни власти ще разбират ползата от сътрудничеството с гражданските организации и частните дарители и ще подкрепят работата им в името на обществения интерес, когато изготвят нормативни документи и инициативи.

***

Това са само част от особено активните организации, които допринасят не просто за развитие на дарителството, но и за обединяването на отделните сектори в подкрепа на усъвършенстване на политиките на местно-регионално-национално ниво в посока укрепване на НПО сектора.

Съществуват още много реално случващи се добри практики в страната ни, например:

✚ Дарителска политика на Данон - https://www.dfbulgaria.org/2020/daritelite_duzunova_danon/ - От началото на кризата с COVID-19 „Данон Сердика“ АД е направила дарения на обща стойност над 330 000 лв. в продукти, пари и санитарни материали за медиците, които бяха на първа линия в битката с вируса. Основна част от тези дарения са в продукти, разпределени от Българската хранителна банка (БХБ). Друга част са дарени директно на общини и институции, с които компанията работи дългогодишно – Айтос, Карнобат, Пловдив, както и социалният патронаж в Бургас.

✚ Дарителска политика на Телус - <https://www.dfbulgaria.org/2020/telus-8-proekta/> -

В рамките на 2020 г. Общественият борд на TELUS International в България ще разпредели общо 170 000 лв. към социално значими проекти. Фокус в оценката на борда са ефективността на проектите, положителното им въздействие върху местните общности и възможността да бъдат от помощ в ситуация на пандемия.

От своето създаване през 2015 г. до момента Общественият борд на TELUS International в България е финансирал 120 проекта на обща стойност близо 1 милион лева.

✚ КСО на Уникредит Булбанк - <https://www.dfbulgaria.org/2020/unicredit-vatreshna-daritelska-kampania/> - много интересен пример за подкрепа на служителите да даряват:

Служителите на УниКредит Булбанк в България и фондация „УниКредит“ са събрали 91 567 лв. в полза на най-уязвимите групи, пострадали от разпространението на COVID-19. Средствата са разпределени поравно между 10 граждански организации, които работят в различни направления и места: фондация „Св. Николай Чудотворец“ и „Чудната градина“,

фондация „Светът на Мария“ и техният кетъринг Bon Appétit, арт ателие „Творилница“, Клуб на нестопанските организации в Търговище, фондация „Здраве и социално развитие“, „Каритас София“, „Проект Северозапад“, сдружение „Граждански инициативи – гр. Ловеч“, фондация „Асоциация Анимус“, Проект #задоброто.

За да се включат възможно най-много служители, даряването е лесно организирано чрез мобилното банкиране на УниКредит Булбанк. Специално генериран QR код към открита за целта сметка се сканира с приложението „Булбанк мобайл“ и дарителят е готов да направи трансфера. Целият процес отнема 30 секунди. Това е иновативен, удобен и бърз начин за даряване, който улеснява целия процес и може да направи дарителите още по-активни.

- ✚ Работата на Фондация "Форум за наблюдение и анализ на публични политики" - <http://www.forum-bg.org/?cid=13> – доста широкообхватна дейност. Един от многото добри примери за проекти с реално влияние е проектът за училищни политики, който засяга и дарителството от гледна точка на възможността за подкрепа към развитието на училището.

"Активно родителство" е инициатива на Асоциация Образователно Лидерство и фондация "Форум за наблюдение и анализ на публични политики", финансирана от Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г..

Проектът има за цел да повиши активността и ангажираността на училищните настоятелства в дейността на училището. Това може да се изразява както в участието им при формиране на училищните политики, така и в окуражаването на настоятелствата да предлагат нови решения и подходи за промяна и подобряване на образователната среда.

За да бъде постигната целта на проекта, се реализират следните дейности:

- Анализ на нормативната уредба, касаеща дейността на училищните настоятелства, вкл. възможността за получаване на дарения;
- Анализ на правомощията, които имат настоятелствата в България и най-добрите европейски и световни практики по отношение на включването на родителите и обществеността в планиране и провеждане на училищни политики;
- Създаване на модел за текущ мониторинг на дейността на училищата в България от училищните настоятелства със специален акцент върху степента на включване на деца от уязвими групи в образователния процес;
- Обучение на екипи от 4те пилотни училищни настоятелства за провеждане на мониторинг по създадения модел;
- Провеждане на текущ мониторинг в 4те пилотни училища от обучените екипи на училищните настоятелства;
- Изработване на предложения за промени на основата на проведения мониторинг и внасянето им за обсъждане с училищното ръководство;
- Анализ и оценка на дейността на училищните настоятелства по време на мониторинга;
- Заключителна конференция за споделяне на опита на екипа от приключилия проект и разпространение на резултатите сред представители на всички заинтересовани страни;

В допълнение към основните дейности по проекта, екипът на фондация ФОРУМ ще проведе обучение на екипа на Асоциация Образователно Лидерство за повишаване на капацитета му за провеждане на мониторинг на училищни политики.

Както се вижда от всичко изброено по-горе – много са примерите за реално влияние върху местни и регионални политики, а дори и национални. Необходимо е още по-широко партньорство и още по-позитивни промени от законодателна гледна точка, за да се постигне още по-сериозно развитие в сферата на дарителските политики.

Не може да се отрече и коренно новото и силно влияние на следствията на пандемията от COVID.

От една страна – налице е по-голямо обединяване на секторите спрямо последните години и по-голямо желание за даряване с цел решаване на обществени проблеми. От друга страна, икономиката е затруднена и бизнесът понася загуби. Възможно е това да принуди фирмите да намалят планираните средства за социална отговорност. Но има и добрите примери – компаниите ще бъдат по-внимателни в избора на проекти и каузи, които подкрепят, без да загубят чувствителност към обществените проблеми.

В този смисъл - ще бъдем свидетели на все повече промени в сферата на корпоративната социална отговорност.

Популярно стана изказването:

„Много често КСО се разбира само като дарителство, като или се подценява това, което компаниите предоставят като обеми дарения, или се надценяват възможностите за промените, които могат да бъдат постигнати. Промяната в обществото е процес, в който участваме всички заедно – държава, неправителствени организации, бизнес, граждани... Несъмнено, своя важна роля имат и медиите, които формират общественото мнение за проектите на бизнеса в подкрепа на обществото. Добрата новина е, че след първата пълна на епидемията, хората се обърнаха към ценности като солидарност и съпричастността и видяха силата на дарителството. „

Всичко това идва да покаже, че вероятността да наблюдаваме все повече примери на обединение на различните сектори и все по-усъвършенстващи се политики е голяма.

Достигнат е момента, в който общността и активното гражданство разбират, че политиките зависят от всеки от нас. Просто трябва да се намерят пресечните точки на интереса на всички заинтересовани страни.

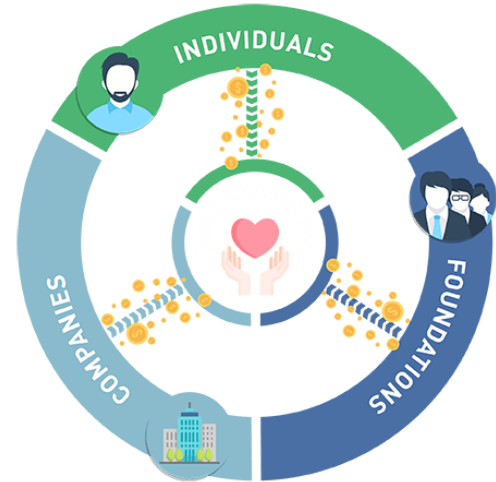
UK COMMUNITY
FOUNDATIONS
GIVING FOR LOCAL GOOD

5. Заключение

В заключение може да се каже, че действащата нормативна база е сравнително добра и не пречи на гражданите и фирмите да участват активно в кампании и да даряват, а самото активиране на гражданите е в ръцете на управляващите и зависи от техния стил на управление. Възможно е да има повече стимули, но много често пречки, разглеждани като липса на стимули за дарения е поради това, че настоящата нормативна уредба не се познава и не се използва от гражданите и организациите. Нормативната уредба като цяло е достатъчно добра предпоставка за гражданска активност. По скоро познаването и прилагането на механизмите са важни.

Още през 2011 гв Доклад на Болкан асист се казва, че трябва да се обърне внимание на мерките за подкрепа на прякото участие в процеса на вземане на решения на местно ниво. Сред тях, на първо място, е подкрепата на диалога между гражданите и представителите на изборни длъжности в местната власт чрез създаване на различни механизми, даващи възможност на гражданите пряко да участват във вземането на решения и постигането на прозрачност в дарителските кампании. На следващо място, от съществено значение е използването на комуникационните технологии, различни форми на делиберативно вземане на решения (като обществени обсъждания, различни форуми, групи, обществени комитети, чиято функция е да консултират или правят предложения; кръгли маси, проучване на общественото мнение и др.). Важно място заема ангажимента към подобряване на правната рамка, която да гарантира възможност за отправяне на петиции, предложения, оплаквания на гражданите до общинския съвет и местната власт.

Това включва и даване на възможност за граждански инициативи, изискващи от изборните органи да разгледат въпроси, повдигнати в инициативата; консултативни или задължителни референдуми по въпроси от местното управление, свикани от местната власт или по инициатива на местната общност; механизми за приобщаване на граждани към вземането на решения; механизми за включване на гражданите в управлението на различни дейности (комисии на потребителите, партньорски бордове, непосредствено управляване на услуги от гражданите). За да се насърчи гражданското участие, е от значение и подкрепата на доброволчеството в местната общност. Тази подкрепа може да се изразява във възможност за предоставяне на грантове на НПО и доброволчески организации, граждански групи за действие, както и чрез сключване на споразумения между тези организации и местните власти относно правата, ролите и очакванията, породени в техните взаимоотношения.

Сега, почти 10 години по-късно, ситуацията отново е такава, с тази разлика, че активността на гражданските организации е много по-голяма, има редица примери на обединение на администрации, НПО и бизнес и има потенциал те да се мултиплицират и да станат честа практика.

Използвана литература и информация от следните източници:

- <https://www.mrrb.bg/static/media/ups/articles/attachments/1b25348c913a5842328eed9a9c12081e.pdf>
- https://www.netngo.net/images/materiali/NGO_SWOT.pdf
- <https://www.dfbulgaria.org/> И
- <https://www.dfbulgaria.org/category/proekti-i-iniciativi/> -
Български дарителски форум
- <https://www.dfbulgaria.org/2019/13-veka-bg-slava-ivanova/>
- Институт Отворено общество – София -
https://osis.bg/?page_id=226
- <http://bcnl.org/projects/category/tekushti-proekti.html>
- <https://frgi.bg/bg/activities/programi>
- <https://www.lex.bg/index.php/bg/mobile/ldoc/2135169536> -
Национален дарителски фонд „13 века България“
- https://www.researchgate.net/publication/331149980_Daritelски_praktiki_i_motivi_na_daritelite_za_obrazovanie_v_Blgaria_1878_-_1944
- <https://www.ngobg.info/bg/organizations/%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%BF%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8-23-2-0.html> -
Законодателство, застъпничество, публични политики - Фондации в България

- <https://www.ngobg.info/bg/organizations/%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D1%8F%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5-2-20.html> - Предоставяне на дарения/грантове в България
- <https://www.bcause.bg/grantmaking/funds.html> - дарителски фондове
- <https://bcnl.org/uploadfiles/documents/publikacii/daritelstvo.pdf> - дарителство за културни организации в България
- <https://frgi.bg/bg/activities/programi/daritelски-krag> - Дарителските кръгове като инструмент
- <https://www.unesco-centerbg.org/wp-new/wp-content/uploads/2019/11/%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%b7-%d0%942.pdf>
- <https://www.banker.bg/obshtestvo-i-politika/read/daritelstvoto-oznachava-i-osuznat-podhod-kum-problemite-na-drugite-i-razvitiето-na-obshtestvoto>

В сферата на данъчната уредба и нормативната база:

- <http://trudipravo.bg/mesechni-spisania/mesechno-spisanie-schetovodstvo-danaci-i-pravo/menucontfp1/127-oblagane-na-dareniyata-po-zakona-za-mestnite-danatzii-taksi>
- <https://accountingnews.bg/%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BE-%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%8A%D1%87%D0%BD%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-376.html>
- <https://bulmar.com/bg/publikacii/kak-se-namaljavat-danycitechrez-darenija>
- <https://financer.com/bg/danachni-oblekcheniq/>
- https://www.redcross.bg/help_us/how_to_help/donation_pay

Този документ е създаден в рамките на проект "Гражданско участие за по-добра социално-икономическа среда", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Добро управление" 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, договор за безвъзмездна финансова помощ № № BG05SFOP001-2.009-0081-C01.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Обществен дарителски фонд – Габрово“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Бенефициент: Фондация „Обществен дарителски фонд – Габрово“

Euro Perspectives Foundation

Партньор по проекта:

Фондация "Евро-перспективи"